

tmmob
makina mühendisleri odası

ODA RAPORU

TÜRKİYE’NİN ENERJİ GÖRÜNÜMÜ 2020

Mayıs 2020, Ankara

Yayın No: MMO/717

tmmob
makina mühendisleri odası

Meşrutiyet Caddesi No: 19 Kat: 6-7-8
Tel: (0 312) 425 21 41 ♦ Faks: (0 312) 417 86 21
e-posta: mmo@mmo.org.tr
<http://www.mmo.org.tr>

YAYIN NO: MMO/717
E-ISBN: 978-605-01-1367-9

Bu yapıtın yayın hakkı Makina Mühendisleri Odası'na aittir. Kitabın hiçbir bölümü MMO'nun izni olmadan değiştirilemez, elektronik, mekanik vb. yollarla kopya edilip kullanılamaz. Kaynak gösterilmek kaydı ile alıntı yapılabilir.

Mayıs 2020, Ankara

SUNUŞ

Enerjiden yararlanmak modern çağın gereği ve vazgeçilmez bir insan hakkıdır. Bize göre, esasen tümü toplumun ortak malı olan enerji kaynaklarının araştırılması, bulunması, değerlendirilmesinden başlayarak; üretim, iletim, dağıtım ve satışına kadar sürecin tüm aşamalarında, çevreye, iklime ve doğaya olumsuz etkileri asgari düzeyde tutulmalı ve toplum yararı gözetilmelidir. Bu ölçüt, enerji ile ilgili tüm faaliyetlerde geçerli olmalıdır. Enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve güvenilir bir şekilde sunulması, temel enerji politikası olmak zorundadır. Bu anlayış ve yaklaşım, enerji ihtiyacının karşılanmasının, bir kamu hizmeti olarak yürütülmesi gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Ancak uygulanan neoliberal politikalar sonucunda enerji kullanımının vazgeçilmez bir insan hakkı olduğu gerçeği yok sayılmış; kamu hizmeti olan enerji ve elektrik temini piyasa faaliyeti haline dönüştürülmeye başlanılmıştır. Sermaye birikim rejiminin sınırsız büyüme eğilimi ile birlikte, enerji sektörü kamusal bir alan olmaktan çıkarılarak, özel tekellerin kâr egemenliğine teslim edilmiş ve ortaya fosil kaynaklara dayalı, yüksek karbon emisyonlu bir ekonomik yapı çıkmıştır. Bu yapıda; tekellerin fosil yakıt temelli politikaları nedeniyle küresel ısınmaya yol açan sera gazı salımları dünyayı tehdit eder bir konuma gelmiştir. Bu politikaların bir diğer sonucu da enerji yoksulluğu ve yoksunluğunun dayanılmaz bir boyuta ulaşmış olmasıdır. Bu yapı ve mevcut durum artık sürdürülemez bir noktadadır.

Hava ve çevre kirliliğinin insan ve toplum yaşamına olumsuz etkilerini gidermek, iklim krizinin insan yaşamını tehdit eden, kuraklıklar, denizlerin ısınması, yeraltı sularının azalması, orman yangınları, beklenmedik zamanlarda yüksek yağışlar olması ve düzensiz hale gelmesi, su baskınları vb. yıkıcı zararları azaltmak, hızla yükselme eğilimindeki sıcaklık artışını 1,5-2 °C ile sınırlamak için, enerji üretim ve tüketiminde fosil yakıtların payını mutlaka radikal bir şekilde düşürmek zorunludur.

Dünya Meteoroloji Örgütü (World Meteorological Organization-WMO) 2019'da sıcaklığın sanayi öncesi döneme göre 1,1 +/- 0,1 °C arttığını, 2019'un (2016'ın ardından) en sıcak ikinci yıl olduğunu, son beş yılın en sıcak yıllar olduğunu, 1980'den bugüne her on yıllık dönemin, bir önceki on yıldan daha sıcak olduğunu açıklamıştır (WMO Statement on the State of the Global Climate in 2019).

Bu veriler, neden başka bir enerji politika ve programının gerektiğini ve demokratik bir enerji programı ve uygulaması için çaba harcanması gerektiğinin açık kanıtlarıdır.

Günümüz dünyasında bir yandan kaynaklar fütursuzca (toplumsal yaşam gereklerinin çok üzerinde) tüketilirken diğer yandan, hâlâ 3 milyar insanın evlerinde ellerini yıkayacakları bir lavabo, 2,7 milyar insanın yemek pişirmek için düzenli bir mutfakları bulunmamakta, 1 milyar kadar insan elektrikten yararlanmamakta, yüz milyonlarca insan yemek pişirmek için çer-çöp, bitkisel ve hayvansal atıkların yakıldığı ilkel ocakları kullanmaktadır. Bunun yanı sıra gelişmiş ülkelerde yaşayanlar dâhil; milyarlarca insan alım gücünün yetersizliği nedeniyle mevcut imkânlara ulaşmakta zorluk çekmektedir.

Ülkemizde 1980'lerden başlayarak enerji ihtiyacını karşılamak üzere genelde ithal enerji kaynakları kullanılmış, fosil kaynaklı ve ithalata dayalı yüksek maliyetli yatırımlar yapılmış, enerjideki dışa bağımlılık ciddi boyutlara ulaşmıştır. Enerji arzında 1990'da yüzde 51,6, bugünkü siyasi iktidarın göreve geldiği 2002'de yüzde 67,2 olan dışa bağımlılık, 2018'de yüzde 72,4'e yükselmiştir. Türkiye'nin hızla artan enerji ithalatının faturası 2018'de 43 milyar dolar, 2019'da 41,6 milyar dolar olmuştur.

Kamu elektrik üretim tesislerinin çok büyük bölümü özelleştirilmiştir. Elektrik üretiminde kamu payı 2018'de % 15, 2019'da % 19,5 olmuştur. Elektrik dağıtımı ve satışı tamamen özel şirketler tarafından yapılmaktadır. Plansız uygulamalar sonucu ülkede elektrik üretiminde arz fazlası oluşmuş, bunun sonucunda bazı santraller üretimi durdurmuş veya kapanmış, bir bölümü yurtdışına satılmıştır. Birkaç büyük özel sermaye grubu, elektrik üretiminin yanı sıra dağıtımını da kontrol etmektedir.

Petrolün rafinaj işlemleri iki özel şirket tarafından, ithalat, dağıtım, pazarlama ve satış işlerinin tamamı az sayıda özel şirket tarafından denetlenmektedir.

Toplum yararını dikkate almayan, kamusal planlamayı, denetimi, üretimi reddeden ve işlevsizleştiren, kamu kaynaklarını özel şirketlere aktarmaya ve belirli sermaye gruplarının çıkarlarını azamileştirmeye yönelik enerji politika, karar ve uygulamaları ile sadece elektrik enerjisi alanında 2018’de yaklaşık 32 milyar TL, 2019’da 40 milyar TL özel şirketlere transfer edilmiştir.

Enerji yoksulluğu sorunu ülkemizde de giderek ağırlaşmaktadır. Toplam istihdamın yüzde 34,64’ünün sosyal güvenlik dışında sigortasız çalıştığı, tüm çalışanların yüzde % 60’ından fazlasının ücretlerinin asgari ücret düzeyinde olduğu günümüz Türkiye’sinde, art arda gelen zamlarla aileler her ay tutarı daha fazla artan faturalarını ödemekte zorlanmakta ve ödeyemedikleri için elektriği gazı ve suyu kesilen konut sayısı milyonlarla ölçülmektedir.

2020 Mart ayından itibaren bütün dünyayı etkilediği gibi ülkemizi de sarsan Corona Virüsü salgını nedeniyle kapanan/kapatılan çok sayıda işyerinin sahip ve çalışanlarının yanı sıra işten çıkarılan milyonlarca çalışan ve küçük esnaf da bu faturalarını ödeyemeyecekler, elektrik ve gazın kesilmesi ile enerji yoksullarına katılacaktır.

Rapor, enerji sektörünün tüm unsurları ile dünyada ve ülkemizde yaşanan gelişmeleri irdelemekte ve virüs krizi ile daha da ağırlaşan sosyoekonomik krizle ilgili şu saptamalarda bulunmaktadır.

“Milyonlarca kişinin işsiz kalması, yüz binlerce işyerinin kapanması vb. nedenlerle ekonominin tüm alanlarında iç ve dış talepte çok ciddi bir gerilemenin sonucu üretimin daralması söz konusudur. Üretimdeki düşüşten ötürü sanayinin, satışların azalmasıyla ticari kesimin, gelirlerinin azalması nedeniyle yurttaşların, toplam ekonomik faaliyetin daralması nedeniyle ulaşım ve lojistik faaliyetlerinin ve sonuçta ülkenin enerji gereksinimi gerileyecektir. Bu gelişmeler sonucu milyonlarca abone faturalarını ödeyemeyebilecek, talepteki azalmadan ötürü gelirleri sınırlanacak olan gaz ve elektrik dağıtım ve üretim şirketleri çok zora düşecek ve hizmetlerini aksatabilecektir.

Bu tabloyu toplumcu bir bakış açısı ve kamu mülkiyeti, kamusal hizmet ve toplumsal yarar esaslarını temel alan bir planlama ve toplumsal kalkınma perspektifi ile değiştirmek mümkündür. Enerji dâhil bütün alanlarda böyle bir anlayışı dile getirmek, çaba harcamak, emekçi halktan yana tüm kişi ve kuruluşlar için görevden öte bir zorunluluktur. Toplumsal yaşamın her alanından yükseltilecek bu ve benzeri yaklaşım, eleştiri ve önerilerin toplumsal, ekonomik, siyasal bilinç atmosferi oluşturmasıyla, “başka çözüm yok” diye dayatılan mevcut olumsuz durumun aşılması ve yeni yönelimlerin tarihsel olarak kendini dayatması mümkündür.”

“Yaşanmakta olan olumsuzluklardan ve giderek ağırlaşan sorunlardan kurtulabilmek için; enerji sektörünü özel tekellerin kâr egemenliğinden çıkarıp kamusal bir düzleme aktarma, toplum çıkarlarını gözetken, kamusal planlama esaslı, yenilenebilir kaynaklara dayalı, düşük karbon salımlı bir ekonomiye yönelme ve enerjiyi azami ölçüde verimli kullanarak enerjide demokratik bir denetimi/programı gerçekleştirme ihtiyacı vardır.”

Bu raporun “Bazı Saptamalar ve Aykırı Öneriler” başlıklı Sonuç bölümünde önerilen Demokratik Enerji Programı;

- Kamu mülkiyeti, kamusal hizmet ve toplumsal yarar esaslarını temel alan bir planlama ve toplumsal kalkınma perspektifi,
- Yeni bir kamu sektörü yapısı ve kamusal üretim,
- Yeni bir enerji stratejisinin köşe taşları,
- Nelere son verilmeli? Neler yapılmalı?

konularında önermeleri ile

- Enerji sektöründe yeni bir yapılanma, yeni kurumlar-kamulaştırmalar ve yeni kamu iktisadi kurumları,

- Yerel yönetimlerin görev ve sorumlulukları,
- Enerji ekipmanlarının yerli üretimi

başlıkları üzerinden yenilenebilir kaynaklara dayalı, toplum yararını gözeten, kamusal planlamayı esas alan, ekonomik ve teknik anlamda verimliliğe öncelik veren, kamusal hizmet olarak temin edilecek enerjiyi azami oranda tutumlu ve etkin kullanmayı öngören, işleyişi katılımcı, içeriği demokratik bir enerji programı geliştirme tartışmalarına katkı koymayı amaçlamaktadır. Çalışmanın gerekçesi, bulunduğumuz her alanda hatalı politika ve uygulamaları eleştirmekle yetinmeyip; olması gerekeni, toplum çıkarlarını gözeten doğru politika ve uygulamaları tanımlama, anlatma ve duyurma sorumluluğudur.

Enerjiye ilgi duyan, bilgiye ihtiyacı olan herkesin Odamızın web sitesinden indirerek de başvurabileceği bu raporun, sektör çalışanları ile üniversite ve tüm yükseköğrenim kurumlarındaki öğretim üyeleri ve öğrenciler için ciddi bir başvuru kaynağı olmasını bekliyoruz.

Raporun:

- Hazırlık çalışmalarının yöneticiliği ve editörlüğü yanı sıra bölüm yazarlığı görevini de üstlenen MMO Enerji Çalışma Grubu Başkanı, endüstri mühendisi Oğuz TÜRKÜYLMAZ ve MMO Enerji Çalışma Grubu Üyesi, makina mühendisi Orhan Aytaç'a,
- MMO'nun enerji ile ilgili birçok çalışmasının yanı sıra bu raporun redaksiyonu için yoğun emek harcayan maden mühendisi, MMO Enerji Çalışma Grubu Danışmanı, ODTÜ Mezunları Derneği Enerji Komisyonu Üyesi maden mühendisi Mehmet KAYADELEN'e,
- "Dünyada ve Türkiye'de Birincil Enerji Arzı" bölümünü hazırlayan TMMOB Makina Mühendisleri Odası Enerji Çalışma Grubu Üyesi makina mühendisi Şayende YILMAZ'a,
- "Küresel İklim Krizi ve Türkiye" başlıklı değerlendirmeyi kaleme alan enerji analisti ve iletişim danışmanı Özgür GÜRBÜZ'e,
- "Dünyada ve Türkiye'de Enerji Yoksulluğu Üzerine" konulu çalışması için ekonomist Prof. Dr. Seyhan ERDOĞDU'ya,
- "Elektrik Üretimi" bölümünde
  - "Elektrik Üretimi: Mevcut Durumu ve Analizi" konulu çalışmayı birlikte hazırlayan Oğuz TÜRKÜYLMAZ ile ODTÜ Mezunları Derneği Enerji Komisyonu Üyesi ve MMO Enerji Çalışma Grubu Danışmanı matematikçi Yusuf BAYRAK'a,
  - "Yakın Dönem (2020- 2025) Elektrik Üretim-Tüketim Projeksiyonuna Yönelik Bir Çözümleme" başlıklı çalışması için Yusuf BAYRAK'a,
  - "Elektrik Enerjisinde Uygulanan Politikalar Elektrik Hizmetinde Krizi Kapiya Getirmektedir" başlıklı çalışması için ODTÜ Mezunları Derneği Enerji Komisyonu Üyesi elektrik mühendisi Nedim Bülent DAMAR'a,
  - "Pembe Hayaller ve Acı Gerçekler Özelleştirme Politikalarının Sonuçları" başlıklı çalışması için MMO Enerji Çalışma Grubu Danışmanı elektrik mühendisi Olgun SAKARYA'ya,
- "Enerji Tesisleri ve Mühendislik" bölümünü hazırlayan MMO Mühendis ve Makina Güncel Yayın Kurulu ve ODTÜ Mezunları Derneği Enerji Komisyonu üyesi makina yüksek mühendisi Fuat TİNİŞ'e,
- "Doğal Gaz Sektör Görünümü" bölümünü hazırlayan elektrik mühendisi ve ODTÜ Mezunları Derneği Enerji Komisyonu üyesi Erdiñ ÖZEN'e,
- "Petrol Sektörünün Durumu" bölümünü birlikte hazırlayan jeofizik yüksek mühendisi Uğur GÖNÜLLALAN, Yöneylem araştırmacısı-istatistikçi Ülker AYDIN ve kimya yüksek mühendisi Hülya PEKER'e,
- "Kömür" bölümünde
  - "Dünyada ve Türkiye'de Kömür 2019" başlıklı çalışmayı hazırlayan maden yüksek mühendisi, ODTÜ Mezunları Derneği Enerji Komisyonu Üyesi Dr. Nejat TAMZOK'a,

- “Ülkemizde İşletmedeki Kömür Yakıtlı Santraller Çevre Mevzuatına Uyumlu mu?” başlıklı çalışmayı hazırlayan Orhan AYTAÇ’a,
  - “Türkiye’de Nükleer Güç Santral Projeleri Üzerine Notlar” başlıklı çalışması için Oğuz TÜRKYILMAZ’a,
  - “Türkiye Hidroelektrik Potansiyeli ve Gelişme Durumu” bölümünü hazırlayan kimya mühendisi Serpil SERDAR’a,
  - “Türkiye’de Rüzgâr Enerjisi” bölümünü hazırlayan makina yüksek mühendisi Görkem TENELER’e,
  - “Türkiye’de Güneş Enerjisi” bölümünü hazırlayan makina yüksek mühendisi, MMO Enerji Çalışma Grubu Üyesi Evren ÖZGÜR’e,
  - “Türkiye’de Biyokütle Enerjisi” bölümünü hazırlayan makina yüksek mühendisi Bülent İLLEEZ’e,
  - “Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması–YEKDEM” bölümünü hazırlayan Yusuf BAYRAK’a,
  - “Dünyada ve Türkiye’de Enerji Verimliliği” bölümünü birlikte hazırlayan MMO Enerji Çalışma Grubu Üyesi makina mühendisi Tülin KESKİN ve makina mühendisi Alpaslan GÜVEN’e,
  - Türkiye Sosyal Bilimler Derneği tarafından Kasım 2019’da düzenlenen 16. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi kapsamındaki “Enerji” konulu paneldeki:
    - “Elektrik Sektöründe Piyasalaştırma-Özelleştirme Uygulamaları ve Sonuçları” başlıklı sunumunu güncelleyerek yazı haline getiren ODTÜ Mezunları Derneği Enerji Komisyonu Üyesi ve kimya mühendisi Nilgün ERCAN’a,
    - “Özel Elektrik Üretim Şirketlerine Sağlanan “Özel ve Güzel” Destekler” sunumunu güncelleyerek yazı haline getiren Orhan AYTAÇ’a,
    - “Elektrik Üretiminde Toplum Yararının Gözetilmesi” konulu bildiriye hazırlayıp bizlerle paylaşan Mehmet KAYADELEN, iktisatçı Prof. Dr. Aziz KONUKMAN ve Oğuz TÜRKYILMAZ’a,
    - “Demokratik Enerji Programı Üzerine Notlar” başlıklı bildirinin yazarları Oğuz TÜRKYILMAZ, Prof. Dr. Aziz KONUKMAN ve Mehmet KAYADELEN’e
  - “Sonuç: Bazı Saptamalar ve Aykırı Öneriler” bölümünde yer alan tezleri 2016’dan bu yana “Biz Ne istiyoruz? Demokratik Enerji Programı” temasıyla yaptığı konuşmalarda oluşturduğu gelişmelerde Oğuz Türkyılmaz’a ve onun bu çalışmasının değerli katkı ve önerileri ile gelişmesine destek veren Mehmet Kayadelen, Prof. Dr. Aziz Konukman, Olgun Sakarya, Nilgün Ercan, Dr. Serdar Şahinkaya, Dr. Ozan Zengin ve süreçteki katkılarının yanısıra Oğuz Türkyılmaz ile birlikte bu bölüme son halini veren Orhan AYTAÇ’a,
  - Raporda yer alan görüş ve önerilerin geliştirilmesi ve zenginleştirilmesine yönelik tartışmaları ve katkıları için ODTÜ Mezunları Derneği Enerji Komisyonu’na,
  - Raporun yayın öncesi son kontrollerini titizlikle yapan MMO Danışmanı İlhan Kamil TURAN’a,
  - Kısıtlı bir sürede yoğun ve özverili bir çalışmayla Raporu yayına hazırlayan MMO Yayın Birimi yönetici ve çalışanlarına
- teşekkür ederiz.

Mayıs 2020

**TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu**

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	1
Oğuz Türkyılmaz, Orhan Aytaç	
1. Dünyada ve Türkiye’de Birincil Enerji Arzı	5
Şayende Yılmaz	
2. İklim Krizi ve Türkiye	19
Özgür GÜRBÜZ	
3. Dünyada ve Türkiye’de Enerji Yoksulluğu Üzerine	29
Prof. Dr. Seyhan ERDOĞDU	
4. Elektrik Üretimi	49
4.1 Elektrik Üretimi: Mevcut Durumu ve Analizi	51
Oğuz TÜRKYILMAZ, Yusuf BAYRAK	
4.2 Yakın Dönem (2020- 2025) Elektrik Üretim-Tüketim Projeksiyonuna Yönelik Bir Çözümleme	81
Yusuf BAYRAK	
4.3 Elektrik Enerjisinde Uygulanan Politikalar Elektrik Hizmetinde Krizi Kapıya Getirmektedir	89
Nedim Bülent DAMAR	
4.4 Pembe Hayaller ve Acı Gerçekler Özelleştirme Politikalarının Sonuçları	105
Olgun SAKARYA	
5. Enerji Tesisleri ve Mühendislik	115
Fuat TİNİŞ	
6. Doğal Gaz Sektör Görünümü	135
Erdinç ÖZEN	
7. Petrol Sektörü	161
Uğur GÖNÜLALAN, Ülker AYDIN, Hülya PEKER	
8. Kömür Sektörü	215
8.1 Dünyada ve Türkiye’de Kömür 2019	217
Dr. Nejat TAMZOK	
8.2 Ülkemizdeki Kömür Yakıtlı Santraller Çevre Mevzuatıyla Uyumlu mu?	237
Orhan AYTAÇ	
9. Türkiye’de Nükleer Güç Santral Projeleri Üzerine Notlar	255
Oğuz TÜRKYILMAZ	
10. Türkiye Hidroelektrik Potansiyeli ve Gelişme Durumu	271
Serpil SERDAR	

11.	Türkiye’de Rüzgar Enerjisi	283
	Görkem TENELER	
12.	Türkiye’de Güneş Enerjisi	297
	Evren ÖZGÜR	
13.	Türkiye’de Biyokütle Enerjisi	317
	Bülent İLLEEZ	
14.	Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Elektrik Üretimini Destekleme Mekanizması (YEKDEM)	347
	Yusuf BAYRAK	
15.	Dünyada ve Türkiye’de Enerji Verimliliği	365
	Tülin KESKİN, Alpaslan GÜVEN	
16.	Türkiye Sosyal Bilimler Derneği - 16. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi – “Enerji” konulu oturum sunumları:	383
16.1	Elektrik Sektöründe Piyasalaştırma-Özelleştirme Uygulamaları ve Sonuçları	385
	Nilgün ERCAN	
16.2	Özel Elektrik Üretim Şirketlerine Sağlanan “Özel ve Güzel” Destekler	409
	Orhan AYTAÇ	
16.3	Elektrik Üretiminde Toplum Yararının Gözetilmesi	419
	Mehmet KAYADELEN, Prof. Dr. Aziz KONUKMAN, Oğuz TÜRKYILMAZ	
16.4	Demokratik Enerji Programı Üzerine Notlar	439
	Oğuz TÜRKYILMAZ, Prof. Dr. Aziz KONUKMAN, Mehmet KAYADELEN	
17.	Sonuç: Bazı Saptamalar ve Aykırı Öneriler	451
	Oğuz Türkyılmaz, Orhan AYTAÇ	

KISALTMALAR

AİO	: Aksam İçindeki Oran
ASA	: Yönetim Hizmet Anlaşması (Administrative Services Agreement)
ASHRAE	: Amerikan Tesisat Mühendisleri Derneği (American Society of Heating, Refrigerating and Air-Conditioning Engineers)
BAÇM	: Bağlantı Anlaşması Çağrı Mektubu
BAKKA	: Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı
BEPA	: Biyokütle Enerjisi Potansiyeli Atlası
BGD	: Baca Gazı Desülfürizasyonu
BMİDÇS	: Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
BOTAŞ	: Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi
BTC	: Bakü-Tiflis-Ceyhan
CBS	: Coğrafik Bilgi Sistemi
CNG	: Sıkıştırılmış Doğalgaz (Compress Natural Gas)
ÇDP	: Çevre Düzen Planı
ÇED	: Çevresel Etki Değerlendirme
DHW	: Sıcak Kullanım Suyu (Domestic Hot Water)
DİTAŞ	: Doğan Yedek Parça İmalat ve Teknik A.Ş.
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	: Devlet Su İşleri
DT	: Düzlemsel Toplaç
DUY	: Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği
EA	: Avrupa Akreditasyon Birliği
ECA	: İhracat Kredi Kuruluşları (Export Credit Agency)
EÇG	: Enerji Çalışma Grubu
EDF	: Électricité de France S.A.
EIA	: ABD Enerji Enformasyon İdaresinin
EİGM	: Enerji İşleri Genel Müdürlüğü
EKB	: Enerji Kimlik Belgesi
EMEP	: Avrupa'da Hava Kirleticilerin Uzun Menzilli Taşınımının İzlenmesi ve Değerlendirilmesi İçin İşbirliği Programının Uzun Dönemli Finansmanı
ENSİA	: Enerji Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
EPC	: Mühendislik, Tedarik ve İnşaat-Yapım (Engineering, Procurement and Construction)
EPDK	: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
EPIAŞ	: Elektrik Piyasa İşlemleri A.Ş.
EPK	: Elektrik Piyasası Kanunu
EPS	: Enerji Performans Sözleşmesi
ETİP	: Elektrik Tesisleri İşletme Personeli
ETKB	: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
ETPY	: Elektrik Tesisleri Proje Yönetmeliği
EÜTKY	: Elektrik Üretim Tesisleri Kabul Yönetmeliği
EVD	: Enerji Verimliliği Danışmanlık Şirketi
EWG	: Enerji İzleme Grubu (Energy Watch Group)
EYB	: Enerji Yönetimi Birimleri
FSRU	: Yüzen LNG Terminali (Floating Storage Regasification Unit)
GAZBİR	: Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği
GENSED	: Güneş Enerjisi Sanayicileri ve Endüstrisi Derneği

GEPA	: Güneş Enerjisi Potansiyeli Atlası
GES	: Güneş Enerjisi Santralleri
GFB	: Geçici Faaliyet Belgesi
GİP	: Gün İçi Piyasası
GÖP	: Gün Öncesi Piyasası
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
GÜNDER	: Uluslararası Güneş Enerjisi Topluluğu Türkiye Bölümü
GÜYAD	: Güneş Enerjisi Yatırımcıları Derneği
HES	: Hidroelektrik Santrali
HESİAD	: Hidroelektrik Santralleri Sanayi İşadamları Derneği
HS	: Harmonize Sistem
IA	: Ara Bağlantı Anlaşması (Interconnection Agreement)
IAF	: Uluslararası Akreditasyon Forumu
IEA	: Uluslararası Enerji Ajansı
ILAC	: Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu Birliği
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
INDC	: Ulusal Katkı Niyet Beyanı
IoT	: Nesnelerin İnterneti
IRENA	: Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı
ISD	: Eğitim Sistemlerini Geliştirme (Instructional Systems Development)
İDK	: İnceleme-Değerlendirme Komisyonu
İHD	: İşletme Hakkı Devri
İSG	: İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği
JESDER	: Jeotermal Elektrik Santral Yatırımcıları Derneği
KBMG	: Kişi Başına Milli Gelir
KGF	: Kredi Garanti Fonu
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsleri
KKO	: Kapasite Kullanım Oranı
KÖO	: Kamu Özel Ortaklığı
KÖİ	: Kamu-Özel İşbirliği
KUE	: Kullanım Usul ve Esasları
LEED	: Enerji ve Çevre Dostu Tasarımlarda İlerleme ((Leadership in Energy and Environmental Design)
LNG	: Sıvılaştırılmış Doğalgaz (Liquified Natural Gas)
LUT	: Lappeenranta Teknoloji Üniversitesi
LÜY	: Lisanssız Üretim Yönetmeliği
MİLKAS	: Termik Santral Baca Gazı Arıtma Teknolojilerinde Yerli Tasarım ve İmalat Kabiliyetinin Geliştirilmesi
MİLRES	: Milli Rüzgâr Enerji Sistemleri Geliştirilmesi
MİLTES	: Milli Termik Santral Teknolojileri Geliştirilmesi
NAS	: ABD Ulusal Bilimler Akademisi
NES	: Nükleer Enerji Santrali
NGS	: Nükleer Güç Santrali
O&M	: İşletme & Bakım Anlaşması (Operation and Maintenance Agreement)
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
OPEC	: Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi

OVP	: Orta Vadeli Program
ÖTV	: Özel Tüketim Vergisi
PETKİM	: Petrokimya Holding A.Ş.
POAŞ	: Petrol Ofisi A.Ş.
POB	: Proje Onay Birimi
PTA	: Saflaştırılmış Tereftalik Asit
PTF	: Piyasa Takas Fiyatı
PUS	: Proje Uzmanlık Sertifikası
PUSEM	: Proje Uzmanlığı, Sertifikasyon ve Eğitim Merkezi
PVT	: Fotovoltaik Termal Sistemleri (Photovoltaic Thermal)
PX	: Paraksilen
RECA	: Enerji Kredi Anlaşması (Energy Credit Agreement)
REPA	: Türkiye Rüzgâr Enerjisi Potansiyel Atlası
RES	: Rüzgar Enerjisi Santrali
RİTM	: Rüzgârdan Üretilen Elektriksel Gücün İzlenmesi ve Tahmini Projesi
ROSATOM	: Rusya Nükleer Enerji Bakanlığı
SLA	: Arazi Kira Anlaşması (Site Lease Agreement)
ŞİD	: Şebeke İşleyiş Düzenlemeleri
TEA	: Teknik Etkileşim Analizi
TEAŞ	: Türkiye Elektrik Üretim İletim A.Ş.
TEİAŞ	: Türkiye Elektrik İletim A.Ş.
TEK	: Türkiye Elektrik Kurumu
TEPAV	: Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TETAŞ	: Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş.
THH	: Temiz Hava Hakkı
TKDK	: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TKİ	: Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu
TLA	: Teknoloji Lisans Anlaşması (Technology License Agreement)
TP	: Türkiye Petrolleri
TPAO	: Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
TPIC	: Uluslararası Türk Petrol Şirketi (Turkish Petroleum International Company)
TRIJEN	: Biyokütle ve Kömür Karışımlarından Sıvı Yakıt Üretimi
TTB	: Türk Tabipler Birliği
TTK	: Türkiye Taşkömürü Kurumu
TTMD	: Türk Tesisat Mühendisleri Derneği
TURKAK	: Türkiye Akreditasyon Kurumu
TÜBİTAK KAMAG	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Kamu Araştırmaları Destek Grubu
TÜFE	: Tüketici Fiyatları
TÜPRAŞ	: Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.
TÜREB	: Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği
UDN	: Ulusal Dengeleme Noktası
UEA	: Uluslararası Enerji Ajansı
VAP	: Verimlilik Artırıcı Proje
VR	: Arttırılmış Gerçeklik (Virtual Realty)
WEC	: Dünya Enerji Konseyi
WETI	: Dünya Enerji Üçleme Endeksi (World Energy Trilemma Index)

VKU	: Almanya Belediye İşletmeleri Birliği
WTI	: ABD-Batı Teksas
WWF	: Doğal Hayatı Koruma Vakfı
YEGM	: Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü
YEKA	: Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları
YEKDEM	: Yenilenebilir Enerji Kaynaklarını Destekleme Mekanizması
Yi	: Yap İşlet
YİD	: Yap İşlet Devret
YKİF	: Yerli Katkı İlave Fiyatı